

S. Sayısı : 269

Halk Bankası ve Halk Sandıkları hakkındaki Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bu Kanuna bir madde eklenmesine dair Kanun tasarısı ve Ticaret ve Bütçe Komisyonları raporları (1/739)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71/1569

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

2284 sayılı Halk Bankası ve halk sandıkları hakkındaki Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bir madde eklenmesine dair olup Ekonomi ve Ticaret Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunun 2 . III . 1950 tarihli toplantısında Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçesiyle birlikte sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan

Ş. Günaltay

GEREKÇE

Millî Bankacılığımız, genel olarak büyük inkişaflar göstermiş olduğu halde, murabahacılığın tahribatını büyük ölçüde önleyebilmek için küçük kredi dağıtmak üzere 2284 sayılı Kanunla kurulmuş olan Halk Bankası ve Halk Sandıkları, mahdut sermayeleri dolayısıyla ihtiyacı karşılayacak gerekli kuvveti iktisap edememiş bulunmaktadır.

Bilhassa esnaf ve küçük sanat erbabının küçük kredi dâvasını esaslı bir surette halledebilmek üzere bankacılığımızın kesiminde de tedbirler alınmasının iktisadi ve sosyal faydaları göz önünde tutularak yürürlükteki kanunda bâzı prensip değişikliği yapılmak suretiyle bünyesinin takviyesine zaruret hissedilmiş ve tadil tasarısı bu maksatla meydana getirilmiştir.

2284 sayılı Kanunun banka sermayesini 3 milyon liraya kadar artırmak yetkisini veren birinci maddesi bankaya teveccüh eden görevlerin ifası bakımından pek mütevazı bir rakam ifade ettiğinden ve esasen bâzı mâniler dolayısıyla, bir milyon dört yüz bin liradan ibaret banka sermayesinin artırılması da mümkün olmadığından bankanın gayesine mâtuf faaliyeti kısır kalmıştı. Tasarının birinci maddesi banka sermayesinin bu maksatla on milyon liraya çıkarılmasını derpiz eden bir hüküm haline getirilmiştir.

Sermayeyi teşkil eden unsurlar arasında sayılan il özel idareleriyle belediyelerin, meclisleri kararıyla her yıl gelirlerinden ayıracakları yüzdeler, halen mer'î bulunan 3331 sayılı Kanunda da mevcut bulunmakta ise de bu yüzdenin miktarı sarıh olarak belirtilmediğinden bâzı belediye ve özel idarelerin bu maksatla bütçelerine bir lira gibi mâna ifade etmiyen tahsisat koydukları görülmüştür. Bu itibarla, bu defa bu yüzde miktarının en az yarım olarak tesbiti suretiyle bu esaslı kaynağın şümülü vazihan çizilmiş ve ikinci maddenin (b) fıkrası bu maksatla sevk olunmuştur.

2284 sayılı Kanun bankaya şube açmak imkânını vermediğinden bu ihtiyaç halk sandıkları ve ajansları vasıtasıyla karşılanmaya çalışılmakta idi. Ancak, ayrı bir hükmi şahsiyet mahiyetinde telâkki edilen bu teşekküller tatbikatta Muamele Vergisi, pul ilsakı ve diğer kırtasi muameleler

bakımında küçümsenemeyecek maddi külfetler altına konulmuş olduğundan bankaya doğrudan doğruya şube ve ajans açmak yetkisi tanınmak suretiyle bu mahzurun önlenmesi düşünülmüş 4 ncü madde bu maksatla hazırlanmıştır.

Bu arada il özel idare ve belediyelerince ayrılan diğer esnaf teşekkülleriyle, halk ve kooperatifler iştirakinin yekûnu 300 000 liraya baliğ olan yerlerde ilgililerin talebi üzerine birer şube ve ajans açılması imkânı da sağlanmak suretiyle daha rasyonel bir yol ihtiyar edilmiş ve maddenin 2 nei fıkrası ona göre tanzim olunmuştur.

Mer'i kanunda Halk Bankasının esnafa ve halk sandıklarına kredi açacağı tasrih edilmek suretiyle mahdut bir zümre veya teşekkülün kredi ihtiyaçlarına cevap verilmesi derpiş edildiğinden, tasarıda bankadan faydalanacak özel ve tüzel kişilerin mevzuata göre esnaf sayılan kimselerle esnaf dernekleri ve küçük sanat kooperatifleri gibi esnaf teşekkülünün kredi ihtiyaçlarını karşılamayı hedef tutan daha şümlü bir gaye gütmesi düşünülmüş ve 5 nei madde ona göre hazırlanmıştır.

Bir yerdeki mahallî iştirakin 500 000. - liraya erişmesi halinde il genel meclisi veya belediye meclisinin talebi üzerine orada müstakil bir halk sandığı kurulması esasında her bakımdan birçok fayda mülâhaza olunduğundan Halk Bankasındaki mevcudu 500 000. - liraya baliğ olan mahallerde bu paranın % 75 inin bankaca sermaye olarak vaz' olunması suretiyle bir halk sandığı kurulması uygun görülmüş ve tasarının 9 neu maddesi bu maksatla sevkolunmuştur.

Halk sandıklarının sermayesi, tasarının hazırlanmasındaki prensiplere mütenazır olarak, resmî teşekküllere munhasır bırakılmıyarak bankalar, kooperatifler, halk, esnaf ve tüzel kişilerin iştiraki şeklinde daha ziyade genişletilmiş ve ayrıca mahallî il özel idare ve belediyelerinin ayıracakları yüzde yarımaların sandık kurulduktan sonra Halk Bankasına ödenmiyerek doğrudan doğruya bu sandıklara tediye edilmesi imkânını sağlayıcı bir hüküm haline konulması uygun görülerek 14 ncü madde buna göre tanzim olunmuştur.

Ticaret Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Ticaret Komisyonu

Karar No. 55

Esas No. 1/739

10 . III . 1950

Yüksek Başkanlığa

Ekonomi ve Ticaret Bakanlığı tarafından hazırlanıp 2 . II . 1950 tarihli Bakanlar Kurulu toplantısında Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan 2284 sayılı Halk Bankası ve Halk Sandıkları Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bu Kanuna bir madde eklenmesine dair Kanun tasarısı Ekonomi ve Ticaret Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı mümessilleri ve Halk bankası Umum Müdürünün huzuru ile incelendi:

Bir kısım il ve ilcelerimizde küçük ticaret ve sanat erbabına kredi sağlamak amacıyla kurulmuş olan Halk Bankası ve Halk Sandıklarının 2284 sayılı kanunla verilmiş olan vazifeleri hakkında yapmadığı müşahede edilmiştir.

Bu durumun, sermaye azlığından ve Bankanın sermaye kaynağı olarak kanunda gösterilen

şartların ilgili müesseseler tarafından yerine getirilmemesinden ileri geldiği neticesine varılmıştır. Fihakika 3331 sayılı Kanun Banka için sermaye menabii olarak, belediyelerin bütçelerine koyacağı bir miktarı esas almış ise de muayyen bir nispet tesbit edilmediği için, pek çok belediyeler tahsisat koymamışlardır.

Komisyonumuzda birçok delegelerin, malî durumları itibariyle, belediye işlerini dahi tam olarak yapmadıkları, buna mukabil İller Bankası ve Merkez Bankası iştirak hisseleri, Beden Terbiyesi tahsisatı gibi muhtelif kanuni külfetler verildiği, bunlara ilâve olarak yüzde yarım Halk Bankası iştirak hissesi ödenmesinin belediyeleri müşkül duruma sokacağı düşünülmüştür. Ancak Halk Bankasının yardımıyla kasa-

balarda gelişecek küçük sanat ve esnafın belediye gelirlerini, bütçeden ayrılacak tahsisattan daha fazla ölçüde artıracığı; aynı zamanda iştirak, hisse senedi almak suretiyle olacağından belediyeler için bir nevi tasarruf olacağı bu faydaların küçük ölçüde ayrılan tahsisattan doğacak zarara tercih edilebileceği neticesine varılmıştır.

Bu suretle, kanunun memleket ve halk menfaatlerine uygun olduğu görülerek maddelere geçilmiştir.

Madde 1 : Aynen kabul edilmiştir.

Madde 2. : (b) bendindeki (İl genel meclisi belediye meclisleri kararıyla) cümlesi lüzumsuz görülmüştür.

C fıkrasının sonuna (Bu iştirakler karşılığında bankaca hisse senetleri verilir) ibaresi ilâve edilmiştir.

Madde 4 : İkinci fıkra, halkın iştirakini sağlayıcı ve bankayı şube açmayı mecbur edici şekle konmuştur.

Madde 5 : Son fıkra bankayı gayelerinden

uzaklaştırıcı mahiyette görülmüş ve çıkarılmıştır.

Halkın iştirakini teşvik için hisse senetlerine kıymet sağlayan üçüncü madde eklenmiştir ve maddelerin sıra numarası ona göre değiştirilmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna gönderilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Ticaret Komisyonu

Başkanı

Ankara

A. Çubukcu

Kâtip

Niğde

H. Ulusoy

Bilecik

R. Bozüyük

Kayseri

H. Ürkün

Kars

F. Aktaş

Tokad

R. Önder

İmzada
bulunamadı

Sözcü

Gaziantep

C. Alevli

Aydın

Dr. S. Akın

Kars

A. Sürmen

Trabzon

Muhallifim

M. Yarımbıyık

Bütçe Komisyonu Raporu

T. B. M. M.

Bütçe Komisyonu

Esas No. 1/739

Karar No. 110

20 . III . 1950

Yüksek Başkanlığa

2284 sayılı Halk Bankası ve Halk Sandıkları Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu Kanuna bâzı maddeler eklenmesi hakkında Hükümetçe hazırlanıp Yüksek Meclise sunulmuş ve Ticaret Komisyonunca tetkik edilmiş bulunan tasarı Komisyonumuzca Ekonomi, Ticaret ve İşleri Bakanlıkları mümessilleriyle banka müdürü hazır olduğu halde incelendi.

Halk Bankası ve halk sandıkları tesisine dair olan 2284 sayılı Kanunun memleketimizin küçük kredi ihtiyaçlarının esas hatlarını belirten gerekçesinden de anlaşılacağı üzere bir memleketin muhtelif zümrelere ayrılan halkının kredi ihtiyacı ne kadar geniş ve esaslı şekilde karşılanmış ve düzenlenmiş bulunursa o memleketin iktisadi sahadaki mevkii de o nispette ileri olur. Halk Bankasını kuran kanun memle-

ketimiz halkının geniş tabakasını teşkil eden esnaf ve küçük sanat ve ticaret erbabının mevcut kredi müesseselerinden de yardım göremeyeceğini dikkat ve ehemmiyetle göz önüne alarak bu kısım halkı kredi bakımından tatmin edecek bir müessese olmak üzere kurulmuştur. Fakat bilhassa malî cihetten gerekçede hedef tuttuğu maksada erişecek hükümler kanunda yer almamış ve sonra çıkan 3331 sayılı Kanunda bu noksanı ikmal edememiş olduğundan bankanın ve onun yarattığı halk sandıklarının faaliyeti genişliyemiyerek çok zayıf bir halde kalmıştır ve bunun neticesi memlekette çok ileri gitmiş olan murabahalılığı kısmen dahi önlemek imkânı sağlanamamıştır. Bu tasarı bankaya gerekli malî kuvveti verecek hükümleri ha-vi bulunmaktadır. Yine 2284 sayılı Kanunun

gerekçesinde «Halk sandıklarının kolaylıkla teessüs ve inkişafı imkânını hazırlayabilmek için iller özel idareleriyle belediyeler bütçelerinden her sene en az % birini ayırarak halk sandıklarına yatıracaklardır» ifadesiyle bu sandıklar sermayelerinin kısa zamanda kolayca artırılması mülâhaza edilmiş olmasına rağmen kanunun 14 ncü maddesinde «Resmî menabiden alınacak iştirak hisselerinin ayrı bir kanunla tesbit edileceği gösterilmiş ve bu kanundan sonra yürürlüğe giren 3331 sayılı Kanunun 3 ncü maddesi de «resmî menabiden alınacak hisse senetlerinin Vi âyet İdarei Hususiyeliyle Belediyelerin her sene bütçelerinde İl Genel Meclis ve Belediye Meclisleri tarafından tesbit olunacak miktarla karşılır.» Şeklinde umumi bir ifade ile gayrimuayyen bırakmıştır.

Yeni tasarının başlıca hedefi sermayeyi (10 000 000) liraya çıkarmak ve adı geçen müesseselerin her yıl gelir bütçelerinin % 1/2 si nispetinde bir hisseyi Banka sermayesine katmak olmuştur. Bundan başka teşkilâta ait genişletici bâzı hükümler ilâve edilmiştir. Filhalka Ticaret Komisyonu gerekçesinde de belirtildiği üzere birçok belediyelerle hususi idarelerin kanuni hükmün belirsiz bir miktarı ifade etmekte olmasından istifade ile ve İçişleri Bakanlığının bu mevzuda kanun hükümlerinin yerine getirilmesini isteyen mükerrer tamimlerine rağmen ya hiç bir şey vermedikleri veya bir lira gibi bir miktarla iktifa ettikleri anlaşılmıştır. Bu idarelerin esnafla küçük ticaret erbabının kazançlarında, geçimlerinde belirecek nispi de olsa refahtan her suretle faydalanaacaklarına göre bu hususta çok hassas ve gayretli hareket etmeleri gerektir. Bu da ancak kanuni hükümlerle sağlanabilecektir. Bir fikir verebilmek için 1949 gayesi itibariyle özel idarelerden alınan fon yakûnunun beş bin yedi yüz küsür ve belediyelerden alınan miktarın da 6 200 küsür liradan ibaret olduğunu arz ederiz. Bankanın mevcut sermayesi, bir milyon 200 bin lirası Hükûmete, 200 bin lirası T. C. Ziraat Bankası, İş Bankası, Sümerbank, Etibank, Türkiye Emlâk Kredi Bankası, Türk Ticaret Bankası müesseselerine aittir.

Arzedilen idarelerle belediyelerin verecekleri % 1/2 bu idarelere bir ma'î sıkıntı tahmil edecek miktarda olamayacaktır. Çünkü meselâ bir milyon lira gelirli bir idarenin ceman vere-

ceği yıllık miktar (5 000) liradan ibaret bulunacaktır. Tasarının birinci maddesiyle tadil edilen kanunun birinci maddesinde sermayenin artırılabiliceğine dair olan fıkraya komisyonumuzca «bir misline kadar» hükmü ilâve edilmiştir.

Tadil edilen ikinci madde ile bankanın sermayesine bankalarla kooperatiflerin ve halk ve esnafın ve özel teşebbüslerin iştirakine de yer verilmiştir.

Tadil edilen 4 ncü maddede Halk Bankasına şube ve ajans açma salâhiyeti verilmiştir.

Tadil edilen 4 ncü madde özel idarelerle belediyelerin ve sermayenin (c) sınıfını teşkil eden yukarda yazılı banka'larla diğer ortakların iştirakleri yekûnu 300 bin liraya varan il ve ilçelerde il genel meclisi veya belediye meclisi tarafından talep vâkı olduğunda bankaca şube veya ajans açılacağına dairdir. Ticaret Komisyonu bunu iştirak hissesi 150 bin liraya vardığında ajans ve 300 bin liraya vardığında şube açmak şeklinde genişletmiştir. Komisyonumuz ekseriyeti hususi kanunla teşekkül etmiş olan ve bir Anonim Şirket halinde bulunan bu müessesenin yönetim kurulunca ihtiyaca göre verilecek kararlar hareket etmesine meydan verilmesini sağlamak üzere bu kaydın kaldırılmasını kabul etmiştir.

Tadil edilen beşinci madde bankanın yapacağı muameleleri ifade etmektedir. Bu meyanda «mevzuata göre esnaf sayılan» şeklindeki fıkradan mevzuata göre kısmının kanunda yer almasına lüzum görülmediğinden komisyonumuz ka'dırmıştır. Son fıkrasındaki bankacılık muameleleri kısmı da banka muameleleri şekline konmuştur.

Tadil edilen 8 nci madde Umum Müdür ve Yardımcısının nasıl tâyin edileceğine dairdir. Yürürlükte olan kanun banka idaresinin bir müdür tarafından idare edileceğini göstermektedir. Bu tasarı ile sermayenin artırılması şube ve ajanslar açılmasına cevaz verilmesi, muamelâtta genişliğe müsaade olunması gibi sebepler banka idaresinin başına getirilecek zatın umum müdür sıfat ve salâhiyetinde olmasını tabii kılar.

Madde, vuzuhu temin maksadiyle kelime değişikliği ile kabul edilmiştir.

Tadil edilen 9 ncü madde Halk Sandıkları teşkilâtına dairdir ve muvafıktır. Yine değişt-

rilen 14 ncü maddede bu sandıklar sermayesinin teşekkül tarzını göstermektedir.

Bunlardan başka Halk Bankasıyla Halk Sandıklarının para ve para hükmündeki evrak ve senetleriyle sair vesikaları üzerinde suç işliyenlerin Devlet memurları gibi ceza görecekları ikinci madde olarak tasarıda yer almıştır. Filhakika halk tabakalarıyla ve mahallî müesseselerle sıkı ve yakın alâkası olacak bu banka memurlarının tam bir inzibat altında bulundurulması için konulmuş olan bu madde uygundur.

Ticaret Komisyonunun 3 ncü madde olarak bankanın çıkaracağı hisse senetleri borsada kote edildikten sonra itibari kıymetinin % 10 noksanıyla resmî dairelerce her türlü teminat olarak kabul edilir şeklinde bir hüküm ilâve etmiştir. Böyle bir hükmün banka hisse senetlerine rağbeti teşvik edici olacağı mülâhaza edilebilir. Ancak hisse senetlerinin tahvillerden ziyade kıymet değişikliklerine mâruz olması bilhassa Devlet tahvilleriyle bu bakımdan mukayeseye imkân vermeyeceği gibi Devlet tahvillerinin Devletin kendi borcuna karşı çıkarılmış bir vesika olması itibarıyla de farkı aşikârdır. Bu sebeple Devlet tahvillerine az çok tesiri de olabilecek bu imtiyazın bahşedilmemesi hakkında Maliye Bakanlığı mümessilinin mütalâası uygun görülerek bu madde çıkarılmıştır. Tasarıda başka arza değer husus yoktur.

Bankanın bu tasarı ile temin edilen kuvvetten bilistifade mevzuu haricine çıkmıyarak yani büyük malî müesseselerin yaptığı geniş ticari muamelelere kaçmıyarak mevzuu hududu içinde çalışmasını ve yalnız risksiz cari banka muameleleriyle mümkün merteye halka faydalı olmasını kaydetmeyi lüzumlu görürüz.

Tasarı kamutayın tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan	Başkanvekili	
Mardin	Diyarbakır	
R. Erten	İ. H. Tigrel	
Sözcü	Kâtip	
Kastamonu	Ankara	
Mülâhazaların mahfuz kalmak kaydıyle	F. Öymen	
M. Akalın		
Ankara	Diyarbakır	Edirne
M. Eriş	Ş. Uluğ	M. N. Gündüzalp
Erzincan	İstanbul	İzmir
N. Pekcan	E. Amaç	A. İnan
Kastamonu	Kırklareli	Kırşehir
T. Coşkan	Korgl. K. Doğan	Ş. Torgut
Manisa	Seyhan	Urfa
F. Kurdoğlu	A. R. Yüregir	E. Tekeli-

Yukarda arzedildiği üzere anonim şirket halindeki bu müessesenin şube ve ajans açma salâhiyetini haiz olarak çalışması münasip olacağı düşüncesiyle kaldırılmış olan 4 ncü maddenin 2 ncü fıkrasının bilhassa özel idarelerle belediyeleri de sermayeye iştirake mecbur edecek hükümler vaz'ettikten sonra tasarıda yer almasını gerek bu idarelerin ve gerek mahallî halkın ve diğer müesseselerin iştirakine imkân vermek bakımından çok faydalı ve hattâ lüzumlu gördüğümüzden mezkûr fıkranın iştirak hissesi yekânı iki yüz bin liraya varan yerlerde şube veya ajans açabileceği şeklinde tasarıya konması mütalâasındayız.

Ankara	İsparta	Ordu
C. Gölet	K. Turan	H. Yalman

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

2284 sayılı Halk Bankası ve Halk Sandıkları hakkındaki Kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bir madde eklenmesine dair Kanun tasarısı

MADDE 1. — Halk Bankası ve Halk sandıkları hakkındaki 2284 sayılı Kanunun 1, 2, 4, 5, 8, 9 ve 14 nci maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 1. — Merkezi Ankrada'da olmak üzere 10 000 000 liraya kadar sermayeli Halk Bankası namıyla bir Anonim Ortaklık kurmaya Ekonomi ve Ticaret Bakanlığı yetkilidir.

İcabında bu sermaye artırılabilir.

Madde 2. — Bankanın sermayesi şu unsurlardan tereküp eder :

a) Maliye Bakanlığı Bankaya 1 200 000 lira sermaye ile iştirak eder. (Bu sermayeye ait olanı Ekonomi ve Ticaret Bakanlığınca kullanılır.)

b) İl özel idareleriyle belediyelerin (il genel meclisi ve belediye meclisleri kararıyla) her yıl gelirlerinin % 1/2 sinden aşağı olmamak üzere bütçelerine koyacakları iştirak hisseleri,

c) Bankalar, kooperatifler, halk, esnaf ve tüzel kişiler tarafından yapılacak iştirakler.

Madde 4. — Halk Bankası memleket içinde şube ve ajanslar açabilir.

Bu kanunun 2 nci maddesinin b ve ç bentleri gereğince, Halk Bankasına yapılacak mahallé iştirakler yekûnu 300 000 lirayı bulan il ve ilcelerde ilgili il genel meclisi veya belediye meclisinin talebi üzerine bankaca bir şube veya ajans açılır.

Madde 5. — Halk Bankasının gayesi ve görevi mevzuata göre esnaf sayılan kimselerle esnaf dernekleri ve küçük sanat kooperatifleri gibi esnaf teşekküllerinin kredi ihtiyaçlarını karşılamak ve halk sandıklarına kredi açmaktır.

Banka diğer bankacılık muamelelerini de yapabilir.

«Banka gayesi dairesinde olmak şartıyla ortaklıklar kurabilir ve kurulmuş bulunanlara iştirak edebilir.»

TİCARET KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

2284 sayılı Halk Bankası ve Halk Sandıkları hakkındaki Kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bir madde eklenmesine dair Kanun tasarısı

MADDE 1. — Halk Bankası ve Halk Sandıkları hakkındaki 2284 sayılı Kanunun 1, 2, 4, 5, 8, 9 ve 14 nci maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 1. — Hükümetin birinci maddesi aynen.

Madde 2. — Bankanın sermayesi şu unsurlardan tereküp eder :

a) Maliye Bakanlığı bankaya (1 200 000) lira sermaye ile katılır. (Bu sermayeye ait oylar Ekonomi ve Ticaret Bakanlığınca kullanılır).

b) İl özel idareleriyle belediyelerin her yıl gelirlerinin yüzde 1/2 sinden aşağı olmamak üzere bütçelerine koyacakları iştirak hisseleri,

c) Bankalar, kooperatifler, halk, esnaf ve tüzel kişiler taafından yapılacak katılmalar.

b ve c fıkralarındaki katılmalar karşılığında bankaca hisse senetleri verilir.

Madde 4. — Halk Bankası memleket içinde şube ve ajans açabilir.

Banka, bu kanunun ikinci maddesinin b ve c fıkaları gereğince katılmaları yekûnu 150 000 lirayı bulan yerlerde ajans ve 300 000 lirayı bulan yerlerde şubeler açar.

İlcelerde ajanslık veya şube açılabilmesi için o yer belediye meclisinin veya ticaret odalarının veya sanayi odalarının talebi lâzımdır.

Madde 5. — Halk Bankasının gayesi ve görevi, esnaf sayılan kimselerle esnaf dernekleri ve küçük sanat kooperatifleri gibi esnaf teşekküllerinin kredi ihtiyaçlarını karşılamak ve halk sandıklarına kredi açmaktır.

Banka diğer bankacılık muamelelerini de yapabilir.

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

2284 sayılı Halk Bankası ve Halk Sandıkları hakkındaki Kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bir madde eklenmesine dair Kanun tasarısı

BİRİNCİ MADDE — Halk Bankası ve Halk Sandıkları hakkındaki 2284 sayılı Kanunun 1, 2, 4, 5, 8, 9 ve 14 ncü maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 1. — Merkezi Ankara'da olmak üzere (10 000 000) liraya kadar sermayeli Halk Bankası namıyla bir Anonim Şirket teşkiline Ekonomi ve Ticaret Bakanlığı yetkilidir.

İcabında bu sermaye bir misline kadar artırılabilir.

Madde 2. — Bankanın sermayesi şu unsurlardan terekküp eder :

a) Maliye Bakanlığı Bankaya (1 200 000) lira sermaye ile katılır. Bu sermayeye ait oylar Ekonomi ve Ticaret Bakanlığınca kullanılır ;

b) İl özel idareleriyle belediyelerin her yıl gelirlerinin yüzde 1/2 sinden aşağı olmamak üzere bütçelerine koyacakları iştirak hisseleri ;

c) Bankalar, kooperatifler, halk, esnaf ve tüzel kişiler tarafından yapılacak katılmalar ;

(b) ve (c) fıkralarındaki katılmalar karşılığında Bankaca hisse senetleri verilir.

Madde 4. — Halk Bankası memleket içinde şube ve ajans açabilir.

Madde 5. — Halk Bankasının gayesi ve görevi, esnafın ve esnaf dernekleri ve küçük sanat kooperatifleri gibi esnaf teşekküllerinin kredi ihtiyaçlarını karşılamak ve Halk Sandıklarına kredi açmaktır.

Banka diğer banka muamelelerini de yapabilir.

H. K.

Madde 8. — Halk Bankası Genel Müdürlüğü ve yardımcuları, banka idare meclisiyle danışılarak Ekonomi ve Ticaret Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulu kararıyla tâyin olunurlar.

Madde 9. — Bu kanunun 2 nci maddesinin b ve c bentleri gereğince Halk Bankasına yapılan mahallî iştirakler yekûnu 500 000 lirayı bulan yerlerde ilgili il genel meclisi veya belediye meclisi talebi üzerine o yerde bankaca anonim ortaklık halinde bir halk sandığı kurulur.

Madde 14 — Halk sanlıklarının sermayesi şu unsurlardan tereküp eder.

a) 2 nci madde gereğince Halk Bankasına yapılan mahallî iştirakin % 75 i nispetinde banka tarafından yapılacak iştirak,

b) Bankalar, kooperatifler, halk, esnaf, ve tüzel kişiler tarafından yapılacak iştirakler.

9 ncu madde gereğince Halk Sandığının kurulmasından itibaren, 2 nci maddenin (b) fıkrası gereğince o yer il özel idare ve belediyesince ay rılacak % yarımlar Halk Bankasına ödenmeyip mezkûr idarelerce doğrudan doğruya o Halk Sandığına yatırılarak karşılığında hisse senedi alınır.»

MADDE 2. — 2284 sayılı Kanuna aşağıdaki madde eklenmiştir:

Halk Bankası ve Halk Sandıklarının para ve para hükmünde evrak ve senetleri ve sair malları aleyhine bilânço, zabıtname, rapor ve diğer her nevi evrak ve defterleri ve vesikaları üzerinde suç işliyen memurlar bu suçlarından dolayı Devlet memurları gibi ceza görürler.

MADDE 3. — 2284 sayılı Kanununun 6 nci maddesiyle 3331 sayılı Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 4. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

T. K.

Madde 8. — Hükümetin teklifi aynen.

Madde 9. — Hükümetin teklifi aynen.

Madde 14. — Hükümetin teklifi aynen.

MADDE 2. — Hükümetin ikinci maddesi aynen

MADDE 3. — Bankanın çıkaracağı hisse senetleri, borsada Kote edildikten sonra itibari kıymetinin yüzde 10 noksanıyla resnâ dairelerce her türlü teminat olarak kabul edilir.

MADDE 4. — Hükümetin 3 nci maddesi aynen.

MADDE 5. — Hükümetin 4 nci maddesi aynen.

B. K.

Madde 8. — Halk Bankası Genel Müdürü ve yardımcıları, Banka idare meclisiyle istişare ederek Ekonomi ve Ticaret Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulu kararıyle tâyin olurlar.

Madde 9. — Hükümetin 9 ncu maddesi ayniyle kabul edilmiştir.

Madde 14. — Hükümetin 14 ncu maddesi ayniyle kabul edilmiştir.

İKİNCİ MADDE — Hükümetin 2 nci maddesi ayniyle kabul edilmiştir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Hükümetin 3 ncu maddesi ayniyle kabul edilmiştir.

DÖRDÜNCÜ MADDE — Hükümetin 4 ncu maddesi ayniyle kabul edilmiştir.

Hü.

MADDE 5. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan
Ş. Günaltay

Devlet Bakanı
Başbakan Yardımcısı
Nihat Erim

Devlet Bakanı
C. S. Barlas

Adalet Bakanı
Fuad Sirmen

Millî Savunma Bakanı
H. Çakır

İçişleri Bakanı
E. Erişirgil

Dışişleri Bakanı
N. Sadak

Maliye Bakanı
İ. R. Aksal

Millî Eğitim Bakanı
T. Banguoğlu

Bayındırlık Bakanı
Ş. Adalan

Eko. ve Ticaret Bakanı
Vedat Dicleli

Sa. ve So. Y. Bakanı
Dr. K. Bayizit

Gümrük ve Tekel Bakanı
Dr. Ş. Bürge

Tarım Bakanı

Ulaştırma Bakanı
Dr. Kemal Satır

Çalışma Bakanı
Rezat Ş. Sirer

İşletmeler Bakanı
Münir Birsal

Ti. K.

MADDE 6. — Hükümetin 5 nci maddesi aynen.

B. K.

BEŞİNCİ MADDE — Hükümetin 5 nci
maddeai aynıyle kabul edilmiştir.

